

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Divre ha-yamim 1

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 581 [1820/1821]

,

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9558

בעל ומרי בעל הוליד את מיכה : ^{מא} ובני מיכה
פיתן ומלך ותחרע : ^{מב} ואחז הוליד את יערה
ויערה הוליד את עלמת ואת עזמורח ואת זמרי
וזמרי הוליד את מוצא : ^{מג} ומוצא הוליד את בנעא
ודפיה בנו אלעשה בנו אצל בנו : ^{מד} ולאצל ששה
בנים ואלה שמותם עזריקם בכרוזי שמעאל
ושעריה ועבדיה וחגן אלה בני אצל :

י ח ופלשתים נלחמו בישראל ויגס איש ישראל
מפני פלשתים ויפלו חללים בהר גרבע :
וידבקו פלשתים אחרי שאור ואחרי בניו ויכו
פלשתים את יונתן ואת אבינדב ואת מלכי שוע
בני שאול : ויהתכבד המלחמה על שאול וימצאהו
המזרים בקשת ויחל מן הזורים : י ויאמר שאול
אל

אל רשי

י (ח) ופלשתים נלחמו בישראל. אינו מספר כי הם מפלתו של שאול וכאשר
בא לספר מעשה דוד אינו מספר זילותו אלא גבורתו וגדולתו כי הספר
שלו ולמלכי יסודה : (ג) וימליאוכו המזרים נקשת בו וראה כי אין חכמה ואין
חכמה לנגד ה' וגומר (משלי כ"ח) כי נגד ה' דרכי חס בנימן היו שונאים נופלים
לפניהם

מכלל יופי מן קאפי טעל ט

ט (י) המה השערים. פועל מענין שער : (כו) כי באמינה המה ארבעת
גבורי השערים. ולא היו ארבעה לכד אלא ארבעה גבורים ממונים
על האחרים להיוחס שומרים השערים : (כז) והם על הספחה ולבקר לבקר.
ענין פתיחה והוא שם כלומר ממונים לפתוח השערים לבקר לבקר ויולבקר כפא
רפה כלשון ישמעאל : (כט) ומהם ממונים. חרגום ויפקוד שר הטכחים ומני
רב קטוליא : (ל) המרקחת. כחירק המס והוא שם וענינו מעשה הכשמים כמו
שעושים הרופאים המרקחות ממיני הכשמים מעורבים זה בזה : (לא) על מעשה
החכחים. הדגש חסרות הנח והוא היורד שבחכית ומשקלו שריד ופירושו שהיו
כהן גדול מק יג בכל יום עשירית האיפה במחבת מחציתה בכקר ומחציתה כערב
כמי שכחוב זה קרבן אהרן ובניו וגו' ושרשו חבת : (לב) שבת שבת. הראשון
כפתח אף על פי שלא ירטה סמוך : (לג) פטורים. פירוש פטורים משאר
מלאכות

ה ר ג ו מ א ש כ נ ז י

יהונתן וואר מריב בעל , מריבעל צייגטע מיכה . (מא) דיא זעהנע דעם מיכה : פיתון , מלך אונד חחרע . [מכ] אחו צייגטע דען יערה , יערה צייגטע דען עלמת , דען עוטות אונד דען זמרי ; זמרי צייגטע דען מוצא . [מג] מוצא צייגטע דען בנעא , דעססען זאהן וואר רפיה , דעססען זאהן אלעשה , דעססען זאהן אצל . [מד] אצל האטטע זעכס זעהנע , אונד דים ווארען איחרע נאמען : עזריקם , בוכרו , ישמעאל שעריה , עוכדיה אונד חנן , דיזע ווארען זעהנע דעם אצל .

9 (א) דיא פלשתיים שטרייטטען געגען ישראל ; דיא מעננער ישראל'ס פלאהען פאר דען פלשחים , אונד פילען ערשלאגען אויף דעם בערגע גלבע . (ב) דיא פלשחים האלטען שאול אונד ויינע זעהנע איין , אונד ערשלוגען יונתן , אכינדב אונד מלכישוע , דיאזעה . נע שאיל'ס . [ג] דאז געפעכט ווארד העפטיג געגען שאול ; דיא בא גענשיצצען עררייכטען איהן , אונד ער בעכטע פאר דען שיצצען . (ד) אונד שאול שפראך צו זיינעם וואפענטרענער : " ציהע דיין שווערט , אונד ערשטיך מיך דאמיט , דאז דיזע אונבעשניטטנען " ניכט קאטמען , אונד מיינער העהנען . " דער וואפענטרענער וואלל טע ניכט , דען ער פירכטעטע זיך זעהר ; דא גאהם שאול דאז שווערט ,

ב א ו ר אונד

ירובשת , דכתיב על אבימלך (שמואל ב' י"א כ"א) מי הכה את אבימלך בן ירובשת וגו' , וקרא ירובשת וירובעל , כי בעל ונוסת אחד הוא . (הכ"ל) . (א) ופלשתיים וכו' . אינו מספר כי אס מפלתו של שאול , וכאשר בא לספר מעשה דוד , אינו מספר זילותו , אלא גבורתו וגדולתו , כי הספר שלו ולמלכו יהודה . (ב) וידבקו פלשתיים אחריו עואל . תרגמי כמו וידבק אותו (ראשית ל"א כ"ג) , וכן אמר בספר שמואל (א' ל"א ב') : וידבקו פלשתיים את שאול ואת בניו . (ג) וימצאוהו הטורים בקשח וכו' . בואוראף , כי אין חכמה ואין תבונה לגד ה' , כי נגד ה' דרכי אים , נכנין היו טונאיהם נופלים לפניו נקשת , כי הם נק אים נקשת , כדכתיב אטר יד ימינו וגו' , בזופטיס (כ"ט ז') , וכן ביהונתן , כדה אורה , לשלח לי למטרה , בשמואל (א' כ' כ') , וכתיב למטה (י"ב ב') נכנין , כוסקי קשת מימינו וגו' , וכן באסא בספר זה (ב' י"ז) , ומכנין נוסאי מן ודורכי קשת ינו' , אבל כשהסס סר מעל שאול , נפל ביד רומה קשת , בדנר שהו אומנתו (רד"ק) . ויחל . כמו (אסתר ד' ד') ומתחלת המלכה (הכ"ל) . (ד) והתעללו בי . ענין נסוק ולעג , כמו (במדבר כ"ב כ"ט)

מ כ ל ל י ו פ י מ ז ק א פ י ט ע ל ט

מלאכות כי במלאכות השיר היו מתעסקים יומם ולילה והיו יושבים בלשכות והלשון חזה מורגל במשנה פטור ותמורתו חייב :

ה ר ג ו ם א ש כ נ ז י

אונד שטירצטע זיך דאריין . [ה] אלו דער וואָפּפּענטרענער זאָה ,
 דאָס שאול טאָרט וואָר , זאָ שטירצטע אויך ער זיך אין דאָו שווערט ,
 אונד שטאַרב . [ו] זאָ שטאַרבן שאול אונד זיינע דרייאַ ועהנע ; צו .
 גלייך שטאַרב אויך זיין גאַנצעם הויז . [ז] אַללע איזראַעליטען , דיא
 אים טהאַלע וואָהנטען , זאָהען , דאָס דיא קרוינער ישראָל'ס פּלאָהען ,
 דאָס שאול אונד זיינע זעהנע שטאַרבן ; זיא פּערליסען איהרע שטעד .
 טע , פּלאָהען , אונד דיא פּלשתיים קאַמען , אונד ליסען זיך אין דענ
 זעלבען נידער . (ח) מאָרגענס דאָרויף קאַמען דיא פּלשתיים , דיא ער
 שלאַנגען אויזצו ציהען , אונד פּאַנדען שאול אונד זיינע זעהנע טאָרט אויף
 דעם בערגע גלבע ליגענד . [ט] זיא צאָגען איהן אויז , פּרוגען זיינען
 קאַפּף אונד זיינע וואָפּפּען וועג , אונד זאַנדטען אים לאַנדע דער פּלשתיים
 אוימהער , עס איהרען געצצען אונד דעם פּאַלקע צו פּערקינדען .

[י] זיא לעגטען זיינע וואָפּפּען אין דען טעמפעל איהרעם געצצען , אונד
 זיינען שעדעל שומעקטען זיא אַן דען טעמפעל דגון'ס . [יא] אַללע
 איינוואָהנער פּאַן יבש גלעד הערטען אַללעס , וואָס דיא פּלשתיים שאול
 טהאַטען ; [יב] אונד אַללע טאַפּפּערן מעננער אונטער איהנען מאַכטען
 זיך אויף , פּרוגען דען לייכנאַם שאול'ס אונד דיא לייכנאַמע זיינער זעה
 גע וועג , בראַכטען זיא נאָך יבש , בעגרובען איהרע געכיינע אונטער

ד ע ר ב א ו ד

כ"ט) כי התעללת בי . (ז) וכל ביתו יחדו סחו . מוסב על שלשת בני שאול , כוּסאִי כליו
 וכל אנשיו , אשר היו עמו כמלחמה ביום ההוא , כמו שכתוב בספר שמואל (א' ל"א וי') ,
 אבל איש בושת , בן שאול , מפינושת , בן יהונתן , ובני רכפה , בת איה , אשר ילדה
 לשאול , לא מתו עם שאול (שמואל ב' ב' ח' , ד' ד' , כ"א ח') . והנה בית שאול נפל מפלה
 גדולה במות המלך הזה עם בניו , ולא התקוק עוד , כי אף שמלך איש בושת , בן שאול , על
 חלק מארץ ישראל , לא נכונה ממלכתו , והומת בזמן קצר אחר מלכו , ובטלה מלכות בית
 שאול . (ז) בעמק . בעמק , אשר תחת הר הגלבוע , שעליו היתה המלחמה (למעלה
 פסוק א') . נסו . מוסב על אנשי ישראל , אשר נסו מזדה מערכת המלחמה , ולכן הוא מופסק
 בטעם קטן ממיאמר הבא , וכן הוא אומר בשמואל (א' ל"א ז') : כי נסו אנשי ישראל .
 בהם . מוסב על ערי ישראל , ובא מ"ס תחת כו"ן בחילוף אותיות פ"ן , כי עיר לאון נקבה
 ייא , וכשמואל (סס) כתוב בהן ככו"ן . (ט) וישאו את ראשו . הפלגתיים כרתו את
 ראש שאול מעליו , כאשר אומר בשמואל (סס פסוק ט') : ויכרתו את ראשו . את עצביהם .
 וכשמואל (סס) כתוב : בית עצביהם . (י) ביה אלהיהם . בבית עשתרות , אליל
 הפלגתיים (שמואל סס פסוק י"ד) . ואח גולגלחו וכו' . וכשמואל (סס) כתוב : ואת
 ביותו תקעו בקומת בית סן . דגון . הוא ראש לאילי הפלגתיים (שמואל א' פסוק ה') .
 (יא) כל יבש גלעד . כל יושבי יבש גלעד , וכן אומר בשמואל (סס פסוק י"א) : יושבי
 יבש גלעד . (יב) וישאו וגו' . וכשמואל (סס פסוק י"ב) מספר הכתיב המעשה הזה

אָל נִשְׂא כְּלוֹ שְׂרָף הַרְבֵּה וְדַקְרָנִי בְּהַפֵּן יָבֹאוּ
 הָעֵרְלִים הָאֱלֹהִים הַתְּעַלְלוּ בִּי וְאָבָה נִשְׂא כְּלוֹ
 כִּי יֵרָא מְאֹד וַיִּקַּח שְׂאוֹל אֶת הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ :
 ה וַיֵּרָא נִשְׂא כְּלוֹ כִּי מֵת שְׂאוֹל וַיִּפֹּל גַּם הוּא עַל־
 הַחֶרֶב וַיָּמָת : ו וַיָּמָת שְׂאוֹל וְשֵׁשֶׁת בָּנָיו וְכָל בֵּיתוֹ
 יַחְדָּו מָתוּ : ז וַיֵּרָאוּ כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעַמֶּק
 כִּי גָסוּ וְכִי מָרְתוּ שְׂאוֹל וּבָנָיו וַיַּעֲזִבוּ עֲרִיפָהּם וַיָּנֹסוּ
 וַיָּבֹאוּ פְּלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם : ח וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ
 פְּלִשְׁתִּים לַפֶּשֶׁט אֶת הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת שְׂאוֹל
 וְאֶת בָּנָיו נִפְלִים בְּהַר גִּלְבַּע : ט וַיִּפְשִׁטְהוּ וַיִּשְׂאוּ
 אֶת רֵאשׁוֹ וְאֶת כְּלוֹ וַיִּשְׁלְחוּ בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב
 לְבֶשֶׂר אֶת עֲצָבֵיהֶם וְאֶת הָעֵם : י וַיִּשְׂיִמוּ אֶת כְּלוֹ
 בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת גִּלְגָּלְתוֹ וַתִּקְעוּ בֵּית דָּגוֹן :
 יא וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִבְשׁ גִּלְעָד אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ
 פְּלִשְׁתִּים לְשְׂאוֹל : יב וַיִּקְוֹמוּ כָּל אִישׁ חֵיל וַיִּשְׂאוּ
 אֶת גּוֹפֹת שְׂאוֹל וְאֶת גּוֹפֹת בָּנָיו וַיְבִיאוּם יְבִישָׁה
 וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלֶּה בְּיַבֵּשׁ וַיִּצְוֹמוּ

ר ש י שבעת

לפניהם בקשת כי הם בקיאים בקשת כדכתיב חטרי יד ימונו וגו' בשופטים (כ"ח)
 וכן ביהונתן (כ') גדה אורה לשלח לי לומרם בשמואל (י"ג) וכתיב למטה בנימן
 נשקי קשת מיומיו וגומר וכן באסא בספר זה (ג' י"ד) ומנחם בנחמי גשמי מגן ודורכי
 קשת וגומר אבל כשהם סר מעל שאלו נפל ביד רומה קשת בדבר שסוף חומנתו :
 ויחל מן היורים • כמו ותתחלחל החלכה (חסתר י') : (יב) ויביאום יבשה • ליבש
 גלעד • וימונו שבעת ימים • ולמה נתחלחלו ולמה מסרו עמום בסכנה לקחת גופות
 שאלו ובניו מהר גלצוע יותר משאר ישראל לפי שעשה להם שאלו טובה שהגילים
 כשעלה נחש העמוני עליה' וכנגד אותם שבעת ימים שנתנו להם זמן אם יבא להם
 משיע

דברי הימים א יא

שבעת ימים : יג וימת שאול במעלו אשר מער
ביהוה על דבר יהוה אשר לא שמר וגם לשאול
באוב קרוש : יד ולא דרש ביהוה וימיתו ויטב
את המלוכה לדויד בן ישי :

יא ה ויקבצו כל ישראל אל דויד הכרונה לאמר
הנה עצמה ובשרך אנחנו : כ גם תמול גם
של שום גם בהיות שאול מלך ארצה המוציאה
והמביא את ישראל ויאמר יהוה אליה לך אתה
תרעה את עמי את ישראל ואתה תהיה נגיד על

עמי

ר ש י

מושיע והיו נמים ומתענים חולי יבא להם ושיע וזח שחול והושיעם כנגדן נתעמו
עת' גם הם שבעת ימים וגם מפני חבילו' שנהגו (שנהג) שבעת ימים כי גם קרובים
היו כשהרגו ישראל את יושבי גבעה במעשה פלגש בגבעה (סוף שופטים) נתנו
אנשי יבש גנותיהם לבנימין כשחטפום מן המחוללות : (יג) ויומת שאול במעלו
חש' מעל . שמי מעלו' מעל בשאלת אוב אחת שחל אחרי שמואל ואחת שדרש וזחגדה
דשמואל שנינו חמש ויעילות מעל : על דבר ה' אשר לא שמר . מה שזכור שמואל
כדכתיב שבעת ימים תוחל (שמואל ח') וענ אשר מעל במלחמת עמלק :

יא (כ) אתה תרעה את עמי . על זה אמר דוד ה' רועי לא אחסר (תילים
כ"ג) אתה חימר לי אתה תרעה מס אחי יכול לרעות חין הדבר
תלוי בי אלא ה' רועי לא אחסר גם אחי לא אחסר לכ' ודוגמא בשמואל (כ"א) אז
גשעו אנשי דוד לולאמר לא תלח עוד אחנו בעלמיה ולא תכבה את נר ישראל חמר

לכ

מכלל יופי מן קאפיטעל י

ד (כ) וירבקו פלשטים . כמו וידביקו וכו' וירדכו את לשונם כמו וירדכו : (ד)
והתעללו בי . ענין פועל ומעללים ופירוש יעשו בי בהרגם אותי דקירות
נקמה וכויון וכא ההתפעל בענין הזה בענין פועל לפי שהוא מורה רוב הפעולה
ומנהג הלשון ברוב הפעולה שישבו הנפעל וההתפעל פועלים ואם הם בעצמם
פעולים כמו הנדברים כך מהרפקים על הדלת והרומים להם : (י) ואח גלגלתי .
נקרא בן הראש לסבובו ונכפל גם הפא כמו שנכפל בקרקד שהוא מן קרד : (יג)
גופת . החיו לנקבה : (יג) על דבר יי אשר לא שמר . פירוש דבר עמלק : (יד)
ולא דרש ביי . ובספר שמואל אמרו וישאל שאול בה' ולא ענהו ה' ואחר כך דרש
באוב כיון שדרש אחר כך באוב נחשב לו כאלו לא דרש בה' שהרי השוה דרישת
האוב לדרישה בה' ואף על פי שלא ענהו ה' היה לו לבקש פני ה' עוד ולשוב בחשוכה
שלמה לפניו ולא להוסיף על חטאתו פשע ולדרוש באוב :